

Ấn Độ thu hồi di vật Phật giáo cổ bị lấy đi trong thời kỳ thuộc địa

ISSN: 2734-9195 15:05 04/08/2025

Những di vật này từ lâu đã mang ý nghĩa thiêng liêng sâu sắc đối với cộng đồng Phật tử toàn cầu, đồng thời là một trong những phát hiện khảo cổ học quan trọng nhất trong lịch sử Ấn Độ.

Chính phủ Ấn Độ vừa chính thức đón nhận trở lại một bộ di vật Phật giáo quý giá, được biết đến với tên gọi Piprahwa gems, sau hơn một thế kỷ bị đưa ra khỏi đất nước trong thời kỳ thuộc địa Anh.

Sự kiện diễn ra hôm thứ Tư tuần cuối tháng 7/2025, đánh dấu thành quả của nỗ lực phối hợp giữa Nhà nước, các tổ chức tư nhân và những cá nhân tâm huyết nhằm ngăn chặn việc bán đấu giá quốc tế và đưa các di vật này trở về đúng nơi chúng thuộc về.



Nguồn ảnh: uk.news.yahoo.com

Bộ di vật bao gồm nhiều mảnh đá quý nhỏ, được xác định niên đại vào khoảng thế kỷ thứ III trước Công nguyên. Chúng được phát hiện vào năm 1898 bởi ông William Claxton Peppe, một địa chủ người Anh, trong cuộc khai quật tại Piprahwa, thuộc miền bắc Ấn Độ, gần biên giới Nepal ngày nay.

Khu vực này được nhiều học giả xác định là một phần của Kapilavastu cổ đại, nơi được truyền thống Phật giáo tin là quê hương thời niên thiếu của Thái tử Tất Đạt Đa, người sau này trở thành đức Phật Thích Ca Mâu Ni.

Theo Bộ Văn hóa Ấn Độ, các di vật Piprahwa đã bị đưa ra khỏi Ấn Độ trong thời kỳ thuộc địa và sau đó rơi vào tay các bộ sưu tập tư nhân ở nước ngoài. Đầu năm 2024, chúng xuất hiện trong danh sách đấu giá của nhà đấu giá quốc tế Sotheby's, dự kiến được rao bán tại Hồng Kông vào tháng 5 năm 2025*. Trước thông tin này, Bộ Văn hóa Ấn Độ đã nhanh chóng gửi thông báo pháp lý yêu cầu hủy bỏ buổi đấu giá và yêu cầu trả lại hiện vật, nhấn mạnh rằng đây là những cổ vật có giá trị đặc biệt về mặt khảo cổ và tâm linh.

“Những di vật này từ lâu đã mang ý nghĩa thiêng liêng sâu sắc đối với cộng đồng Phật tử toàn cầu, đồng thời là một trong những phát hiện khảo cổ học quan trọng nhất trong lịch sử Ấn Độ”, Bộ Văn hóa tuyên bố. (Theo Yahoo News)

Việc hoàn trả được thực hiện thông qua sự phối hợp giữa Bộ Văn hóa và Tập đoàn Godrej Industries, một tập đoàn đa ngành lớn có trụ sở tại Mumbai. Godrej đóng vai trò trung gian trong việc rút di vật khỏi buổi đấu giá, cũng như đảm bảo việc chuyển giao an toàn về tay chính quyền Ấn Độ.

Thủ tướng Narendra Modi bày tỏ sự trân trọng trên mạng xã hội, gọi đây là “một khoảnh khắc hân hoan đối với di sản văn hóa của Ấn Độ”: *“Có thể nhắc lại rằng các di vật Piprahwa được phát hiện từ năm 1898, nhưng đã bị mang ra khỏi đất nước trong thời kỳ thuộc địa. Khi chúng xuất hiện trong một phiên đấu giá quốc tế hồi đầu năm nay, chúng tôi đã hành động để đưa chúng trở về quê nhà. Tôi đánh giá cao tất cả những người đã góp sức vào nỗ lực này”* (Theo Yahoo News).

Bộ trưởng Văn hóa Gajendra Singh Shekhawat nhận định việc thu hồi này là “một trong những trường hợp tiêu biểu nhất về việc hồi hương di sản văn hóa bị thất lạc,” đồng thời nhấn mạnh ý nghĩa biểu tượng to lớn khi các hiện vật thiêng liêng được đưa về đúng nơi cội nguồn của chúng.

Ông Shekhawat cũng cho biết: *“Phần lớn bộ sưu tập sẽ được cho Bảo tàng Quốc gia mượn trưng bày trong vòng năm năm, và tập đoàn Godrej đã đồng ý triển lãm toàn bộ bộ sưu tập đá quý trong vòng ba tháng ngay sau khi chúng về tới”*

Ấn Độ” (Theo The India Express).

Về phía nhà đấu giá Sotheby's, đơn vị từng niêm yết bộ di vật trên hệ thống quốc tế, cũng đã phát đi thông báo trong ngày trả lại cổ vật, cho biết: *“Sotheby's rất vui mừng khi có thể hỗ trợ việc hoàn trả bộ di vật Piprahwa về Ấn Độ. Chúng tôi vinh dự khi góp phần trung tâm vào kết quả lịch sử này”* (Theo Yahoo News).

Trước đó, phiên đấu giá đã bị hoãn lại sau khi phía Ấn Độ can thiệp pháp lý và có thêm cuộc thảo luận về nguồn gốc cổ vật.

Các hiện vật được cho là có liên hệ trực tiếp với dòng họ Shakya, dòng tộc của đức Phật. Trong cuộc khai quật cuối thế kỷ 19, ông Peppe đã phát hiện một bảo tháp tại Piprahwa chứa một bình đá xà phòng với dòng khắc xác nhận mối liên hệ giữa các di vật và dòng dõi Shakya. Mặc dù một số giới học thuật vẫn còn tranh luận về mức độ xác thực lịch sử của phát hiện này, nhưng hầu hết cộng đồng Phật giáo trên thế giới đều tiếp nhận và tôn kính bộ di vật như những biểu tượng linh thiêng mang ý nghĩa sâu sắc.

Trong một bài viết hồi tháng 4, giáo sư Ashley Thompson (SOAS, Đại học London) cùng nghiên cứu sinh Conan Cheong nhận định việc đấu giá các cổ vật linh thiêng này “chính là tái hiện lại bạo lực thời thực dân”, đồng thời đặt nghi vấn về tính hợp pháp của luật lệ thuộc địa từng cho phép tư nhân hóa những bảo vật thiêng liêng thuộc về nền văn minh Ấn Độ (Theo Religion News Service).

Sự kiện này là ví dụ tiêu biểu cho xu hướng, các quốc gia đang đẩy mạnh nỗ lực đòi lại những di sản văn hóa, tín ngưỡng từng bị đánh cắp hoặc mang đi trong thời kỳ thực dân.

Nguồn: Buddhistdoor Global/Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Chú thích: buddhistdoor.net

* Xem bài liên quan: “Buddha-Linked Relics Head to Auction, Sparking Ethical and Cultural Debate as India Demands Halt to Sale” (BDG)